

DUTCH PERSONALITY QUESTIONNAIRE A

PERSOONLIJKE GEGEVENS

Naam/ID:	A43
Leeftijd:	15
Geslacht:	jongen
Opleidingsniveau:	vwo
Klas/groep:	3
Afname:	16 november 2011

Meting van persoonlijkheidsaspecten

Als normeringsschaal is Guilford's C schaal gekozen.

De C-schaal is een uitbreiding van de stanine schaal met twee schaalwaarden aan beide uiteinden van de verdeling (totaal 11 schaalwaarden).

Normgroep: algemene jeugdpopulatie 9-16 jaar.

C-schaal (Guilford)

Verdeling scores in 11 genormaliseerde klassen met de volgende frequentie-percentages:

C-score	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
percentage	0.9	2.8	6.6	12.1	17.4	19.8	17.4	12.1	6.6	2.8	0.9
label	zeer laag	zeer laag	laag	laag	beneden-gemiddeld	gemiddeld	boven-gemiddeld	hoog	hoog	zeer hoog	zeer hoog

Een C-score van 2 op bijvoorbeeld de dominantieschaal schaal betekent dat 6,6 % van de vooraf geselecteerde normgroep hetzelfde heeft gescoord op deze schaal en dat 3,7 % van de normgroep lager heeft gescoord. En 89,7 % van de normgroep heeft een hogere score behaald op de dominantieschaal. Een C-score van 2 op de dominantieschaal betekent dat je absoluut niet dominant bent.

Persoonlijkheidsdimensies

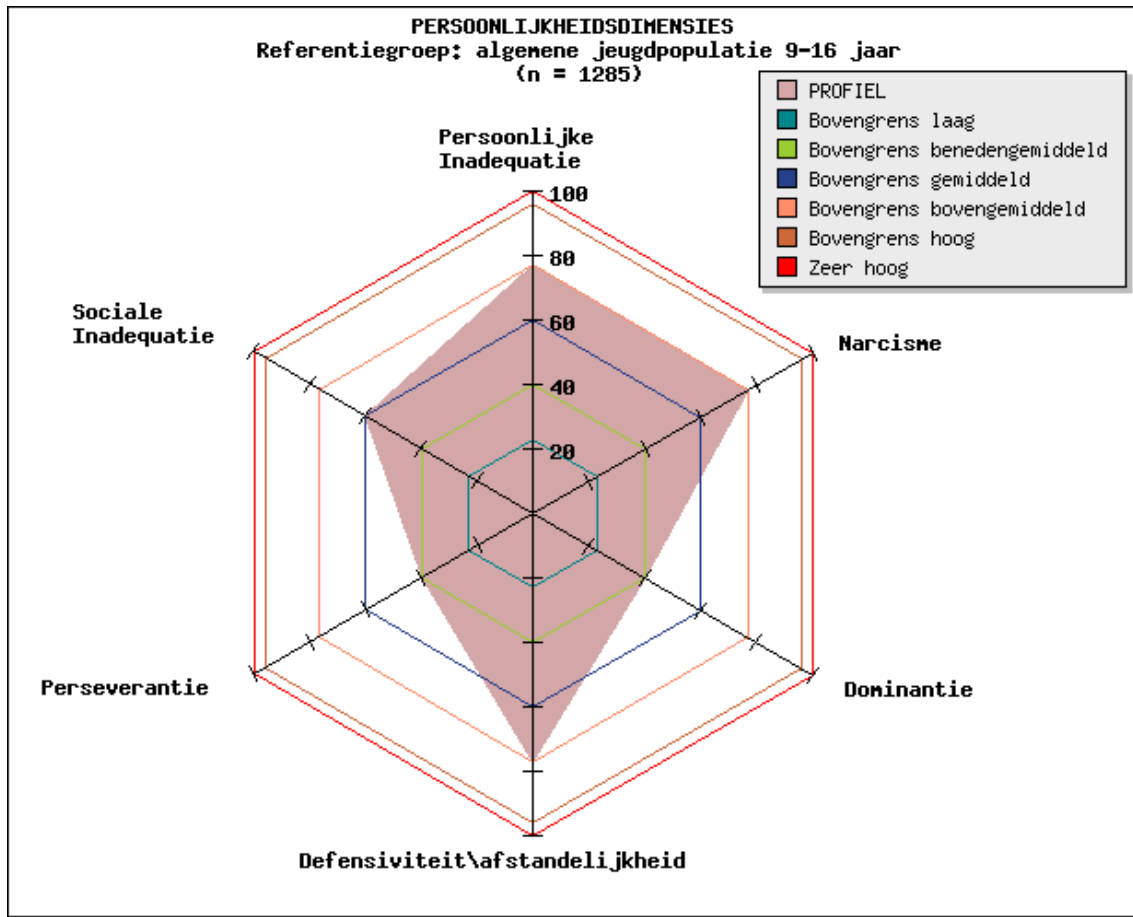
De DPQa is ontwikkeld om meer inzicht te verkrijgen in een aantal persoonlijkheidskenmerken van jongeren. De zes begrippen die met de DPQa worden gemeten, verwijzen naar min of meer stabiele persoonlijkheidstrekken van een persoon. Men kan zich afvragen in hoeverre er al sprake is van stabiliteit bij kinderen die nog bezig zijn zich te ontwikkelen qua persoonlijkheid. Toch blijkt dat individuele verschillen in persoonlijkheid al vroeg in de ontwikkeling waarneembaar zijn en tevens al redelijk stabiel zijn. De DPQa kan gebruikt worden in het onderwijs bij slecht presteren of bij gedragsproblemen of klachten. Kinderen verschillen in gedrag, in hoe ze denken over zichzelf en hun omgeving, en in het ervaren en uiten van emoties. De onderliggende latente en stabiele componenten van deze verschillen worden in de psychologie aangeduid als temperament- en persoonlijkheidseigenschappen. Het doel van DPQa is om een model met persoonlijkheidstrekken en dimensies aan te reiken dat nuttig is om emotionele- en gedragsproblemen bij kinderen en adolescenten te begrijpen. De DPQa test geeft een beeld zoals het kind zichzelf ziet op een zestal persoonsaspecten in vergelijking met leeftijdsgenoten. De DPQa heeft slechts een signalerende functie, (zeer) hoge scores en (zeer) lage scores (taakopvatting) kunnen aanwijzingen zijn voor (te verwachten) problemen.

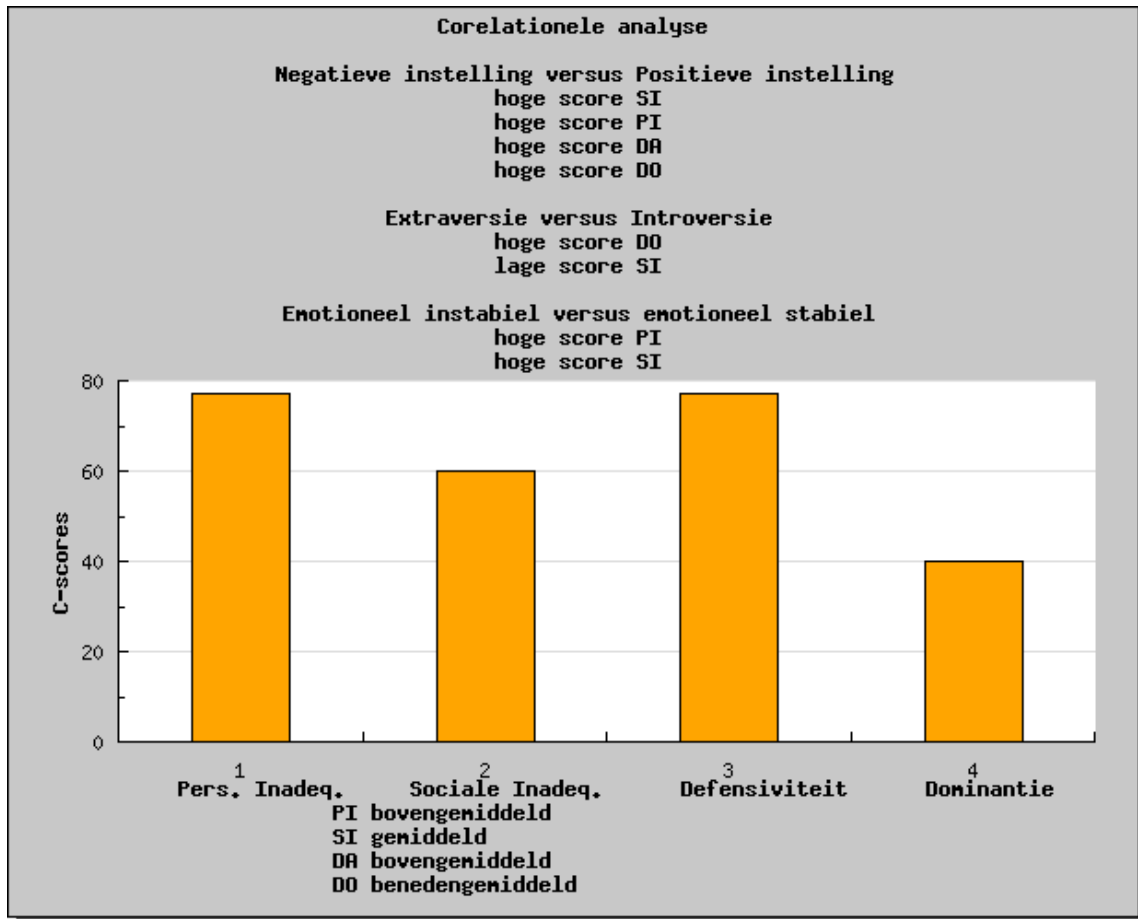
Sociaal competent gedrag

De vragenlijst is ook toepasbaar als het gaat om veranderbare elementen van sociale competentie. Met name als het gaat om sociale houdingen en sociale vaardigheden lijkt het instrument een redelijk complete zelfbeoordeling te kunnen geven van sociaal competent gedrag. De schalen waarop scores op de aspecten van sociaal functioneren worden verkregen bestaan uit:

- persoonlijke inadequatie (onzeker, overgevoelig, de mate waarin het kind last heeft van onder andere vage lichamelijke klachten, spanningen etc.)
- sociale inadequatie (gesloten, de mate waarin het kind zich ongelukkig voelt in groepen en moeite heeft met het leggen van sociale contacten)
- perseverantie (volharding, zelfcontrole en zelfdisciplinering, de mate waarin het kind wil beantwoorden aan hoge verwachtingen, een positieve taakopvatting heeft, zich aan afspraken wil houden en dingen ordelijk wil laten verlopen)
- defensiviteit/afstandelijkheid (de mate waarin het kind zich wil afzetten tegen anderen en alleen zijn zaken wil oplossen)
- dominantie (initiatief nemen in contacten, zelfverzekerd, de mate waarin het kind de baas wil spelen en overtuigd is van zijn eigen kunnen)
- narcisme (de mate van zelfvoldaanheid, zelfgenoegzaamheid)

Persoonlijkheidsdimensie	C-score	Kwalificatie	(Zeer) hoge score	(Zeer) lage score
<p>Persoonlijke Inadequatie - vage lichamelijke klachten, een gedrukte stemming, vage angsten en insufficiëntie-gevoelens</p> <p>Beoordeling sociaal competent gedrag: onzeker, overgevoelig</p>	6	bovengemiddeld	gespannen, faalangstige kinderen, vaak een gevoel van onkunde of onvrede, vaak moeilijk in de omgang, emotioneel instabiel	ontspannen, onbezorgd, gemakkelijk in de omgang, kunnen goed met tegenslagen omgaan, evenwichtig en stabiel.
<p>Sociale Inadequatie - het vermijden van of het zich ongelukkig voelen in sociale contacten</p> <p>Beoordeling sociaal competent gedrag: gesloten, moeite met sociale contacten</p>	5	gemiddeld	teruggetrokken, houden zich vaak afzijdig van andere leerlingen, zijn in een groep minder in staat sociale contacten te onderhouden	vinden het gemakkelijk mee te doen met andere kinderen in hun groep of klas, leggen makkelijk sociale contacten en vinden het leuk deze te onderhouden, spontaan, vrolijk en opgewekt in gezelschap van anderen
<p>Defensiviteit/Afstandelijkheid - het zich willen afzetten tegen anderen, het wantrouwen van anderen en het alleen zijn zaken willen oplossen</p> <p>Beoordeling sociaal competent gedrag: afzetten tegen anderen</p>	6	bovengemiddeld	zich afzetten tegen anderen op basis van wantrouwende, negatieve instelling en zijn hierdoor minder gemotiveerd zaken aan te pakken of veel om te gaan met andere leerlingen	vertrouwen in anderen, zoals medeleerlingen en leerkrachten, willen zich inzetten voor anderen, zijn altruïstisch en vriendelijk, voelen zich verantwoordelijk en vertonen geen uitstel- en vermijdingsgedrag
<p>Perseverantie - persistentie of volharding, doorzettingsvermogen, het goed aangepast zijn aan de eisen van het (school)werk, het willen beantwoorden van hoge verwachtingen, het zich aan afspraken willen houden en het ordelijk laten verlopen van de dingen</p> <p>Beoordeling sociaal competent gedrag: zelfcontrole en zelfdisciplineren</p>	4	benedengemiddeld	sterke prestatie-motivatie, rustig en conscientieus, veel doorzettingsvermogen, ordelijk	zwakke prestatie-motivatie, minder gestructureerd werken, minder voorspelbaar gedrag en slordigheid
<p>Dominantie - zelfvertrouwen en initiatieven, de leiding of het voortouw nemen bij problemen en vertrouwen hebben in het eigen kunnen. Dominantie dient niet a priori als negatief te worden geïdentificeerd, daar dit ook kan duiden op een versterking van de zelfbepaling.</p> <p>Beoordeling sociaal competent gedrag: initiatief nemen in contacten, zelfverzekerd</p>	4	benedengemiddeld	vaak onafhankelijk, weinig beïnvloedbaar, zelfverzekerd en nemen graag de leiding in een groep, soms zelfs 'bazig', wil dan zelf de regels bepalen	voelen zich vaak onzeker in de groep, stellen zich afhankelijk op tegenover anderen en gedragen zich passief in een groep
<p>Narcisme - onrealistisch positief, 'opgeblazen' zelfbeeld; het beeld dat men van zichzelf heeft is geen instrument meer om dingen en doelen uit de omringende omgeving/cultuur belangrijk te gaan vinden en banden met andere mensen te leggen.</p> <p>Beoordeling sociaal competent gedrag: zelfvoldaanheid, zelfgenoegzaamheid</p>	6	bovengemiddeld	in het narcisme wordt de cultivering van het beeld van het eigen ik een doel op zich, kwetsbaar zelfgevoel	

Dimensionele structuur	
<p>Persoonlijke Inadequatie (PI) C-klasse: 6 Kwalificatie: bovengemiddeld In de items van deze schaal komen vage lichamelijke klachten, een gedrukte stemming, vage angsten en gevoelens van persoonlijke onbekwaamheid naar voren. De mate waarin kinderen zichzelf zien als angstig of denken niet veel te kunnen.</p>	
Psychisch instabiel	Psychisch sterk
<p>Leerlingen die <u>hoog</u> scoren op deze schaal geven daarmee te kennen, dat ze zich gespannen, (faal) angstig, somber, (over)bezorgd en (over)gevoelig voelen. Hiermee gaan vaak gevoelens van onzekerheid, insufficiëntie, neerslachtigheid en moedeloosheid gepaard. Er kunnen vage lichamelijke klachten zijn en vage angsten. Deze leerlingen zijn vaak moeilijk in de omgang en vertonen gedrag, dat negatief is t.o.v. zichzelf: moeilijk ongelijk bekennen, koppig, anderen plagen, anderen de schuld geven, lang namokkend, lang kwaad na ruzietjes, slecht tegen verlies en gauw kwaad worden. Een negatief zelfbeeld. Kinderen die hoog scoren op deze schaal zijn eerder het slachtoffer van pesten dan kinderen die lager scoren.</p>	<p><u>Laagscoorders</u> op deze schaal geven te kennen dat ze zich ontspannen, zelfverzekerd, opgewekt en onbezorgd voelen. Laagscoorders zeggen goed met anderen overweg te kunnen; ze zeggen gemakkelijk te praten en voelen zich open, vlot en sociaal. Zij zijn gemakkelijk in de omgang, kunnen goed met tegenslagen omgaan en zijn evenwichtig en stabiel.</p> <p><u>Gemiddelde scoorders</u> staan gemiddeld stabiel in het leven. Dat wil zeggen dat zij doorgaans redelijk positief gestemd zijn en een realistisch zelfbeeld erop nahouden. Ook duidt een gemiddelde score erop dat zij nauwelijks last hebben van vage angsten en psychosomatische klachten zoals hoofdpijn of buikpijn.</p>
<p>Sociale Inadequatie (SI) C-klasse: 5 Kwalificatie: gemiddeld De items uit deze schaal verwijzen naar het vermijden van of het zich ongelukkig voelen in sociale situaties. Het zichzelf zien als niet zo goed in staat zijnde om met anderen om te gaan.</p>	
Sociaal geremd	Sociaal open
<p>Leerlingen die <u>hoog</u> scoren op deze schaal worden gekenmerkt door zich vaak afzijdig te houden van anderen kinderen in een groep en door minder in staat te zijn tot het onderhouden van sociale contacten. Ze hebben veel moeite met het meedoen aan sociale activiteiten in een groep of klas. Zij voelen zich snel ongemakkelijk, erg geremd, gesloten, verlegen en (faal)angstig in sociale situaties en zijn daarin onhandig. Gedragmatig kan dit tot uiting komen in zwijgzaamheid en zich terugtrekken. Kinderen die last hebben van sociale inadequatie kunnen in een isolement raken. Kinderen die hoog scoren hebben vaak angst voor beoordelingen en proefwerken. Wanneer ze op het punt staan om naar het vervolgonderwijs te gaan, willen kinderen die hoog scoren vaak liever naar een wat lager niveau onderwijs dan ze eigenlijk aankunnen. Sociale inadequatie vormt één van de risicofactoren voor gepest worden (naast hoge inadequatie en hoge defensiviteit).</p>	<p><u>Laagscoorders</u> op deze schaal vinden het gemakkelijk mee te doen met andere kinderen in hun groep of klas. Zij leggen makkelijk sociale contacten en vinden het leuk deze te onderhouden. Ze zijn spontaan, vrolijk en opgewekt in het gezelschap van anderen.</p>

Defensiviteit/Afstandelijkheid (DA) C-klasse: 6 Kwalificatie: bovengemiddeld

De items uit deze schaal hebben te maken met het zich willen afzetten tegen anderen op basis van wantrouwen van anderen, een desinteresse voor anderen en hun problemen en het alleen zaken willen oplossen. De mate waarin kinderen zich afzetten tegen anderen en veel kritiek hebben.

Zelfgenoegzaam-wantrouwend

Hoogscissors op deze schaal wantrouwen anderen en hebben een negatieve instelling. Ze zijn geneigd zich af te zetten tegen anderen en willen zaken alleen oplossen. Ze zijn hebben de overtuiging niets te hebben aan de kennis, kunde en hulp van andere mensen. Ze hebben weinig of geen boodschap aan anderen en hun problemen.

Indien ze met problematische situaties worden geconfronteerd, zullen ze geen steun zoeken, de situatie vermijden en zich terugtrekken in zichzelf. Zij hebben de neiging voor hun verantwoordelijkheid weg te lopen en vertonen uitstel- en vermijdingsgedrag. Anderen zien deze kinderen vaak als egoïstisch, intolerant lui, bezitterig en recalcitrant. In sommige gevallen is de kwalificatie narcisme op hen van toepassing. De afstandelijkheid of defensiviteit staat bij deze kinderen dan ook in het kader van wantrouwen en zelfgenoegzaamheid.*

Emotioneel minder stabiel. Men verkeert in de veronderstelling dat anderen weinig goeds in de zin hebben en dat je voortdurend op je hoede moet zijn. Ze zijn wantrouwend en achterdochtig. Kinderen die in sterke mate recalcitrant zijn, worden eerder gepest door andere kinderen en hebben een lager werktempo en slechtere concentratie.

*Afstandelijkheid, defensiviteit en het niet toelaten van sociale steun kan naast wantrouwen bijvoorbeeld ook te maken hebben met een depressieve episode, het ontbreken van sociale vaardigheden, narcistische tegenafhankelijkheid, het werkelijk ontbreken van de steun van anderen.

Behulpzaam-tolerant

Laagscissors hebben vertrouwen in anderen, zoals medeleerlingen en leerkrachten en zullen graag anderen een plezier doen door zich aan te passen aan hen. Zij willen zich inzetten voor anderen, zijn altruïstisch en vriendelijk. Zij voelen zich verantwoordelijk en vertonen geen uitstel- en vermijdingsgedrag.

Vergeleken met een grote groep andere kinderen zijn gemiddelde scissors gemiddeld geneigd om zich af te zetten tegen anderen. Ze hebben vertrouwen in anderen en passen zich aan anderen aan.

Perseverantie (PE) C-klasse: 4 Kwalificatie: benedengemiddeld

In de items van deze schaal staat persistentie of volharding in de zin van een positieve taakopvatting, prestatiemotivatie en ordelijkheid centraal. De mate waarin kinderen zichzelf zien als rustig en serieus te kunnen doorzetten.

Zorgvuldige werkhouding

Hoogscissors op deze schaal gedragen zich rustig, zijn consciëntieus en prestatiegericht. Ze hebben een hoge taakopvatting voor school- en huiswerk en zijn goed aangepast aan de eisen van (school)werk, Zij kunnen lang achter elkaar doorwerken en kunnen zich goed concentreren. Ze willen beantwoorden aan hoge verwachtingen, houden zich aan afspraken en willen zaken ordelijk laten verlopen. De leerling vertoont gedrag, dat positief is t.o.v. zichzelf: het werk goed verzorgen, regelmatig werken, constante prestaties, zonder controle doorwerken, opruimen als dat wordt gevraagd, niet vaak gewaarschuwd moeten worden, doen wat wordt gezegd, doorwerken bij storing en langere tijd stilzitten.

Een gemiddelde score betekent dat zij een redelijk positieve taakopvatting hebben en gemiddeld gemotiveerd zijn voor taken. Ook pakken zijtaken net zo ordelijk aan als de meeste andere kinderen en zijn ze bereid om zich aan afspraken te houden. Waarschijnlijk willen ze beantwoorden aan redelijke verwachtingen van haar leerkrachten. Zij komen naar voren als voldoende aangepast aan de eisen van het schoolwerk.

Onzorgvuldige werkhouding

Laagscissors op deze schaal worden gekenmerkt door minder gestructureerd werken, minder voorspelbaar gedrag en hebben weinig doorzettingsvermogen. Ze werken weinig geconcentreerd en slordig aan hun school- en huiswerk. Zij zijn vaak impulsief, ongehoorzaam en overbeweeglijk en leveren zeer wisselende prestaties. Een zwakke prestatie-motivatie.

Dominantie (DO) C-klasse: 4 Kwalificatie: benedengemiddeld

De items van deze schaal hebben te maken met zelfvertrouwen, initiatief willen nemen en leiding willen geven aan anderen. De mate van grip willen hebben op de omgeving en het willen sturen van anderen binnen de schoolsetting.

Meisjes scoren op deze dimensie over het algemeen lager. Deze gegevens moeten wel meer dan gebruikelijk voorzichtig worden geïnterpreteerd, omdat bij deze schaal de begripsvaliditeit niet goed is aangetoond. Deze schaal is contextgebonden.

Dominant-actief

Leerlingen met een hoge score op deze schaal zijn vaak onafhankelijk, weinig beïnvloedbaar. Zeggen overwicht te hebben op anderen, zijn zelfverzekerd en nemen graag de leiding in een groep. Ze hebben heeft veel vertrouwen in eigen kunnen. Soms zijn ze zelfs bazig.

Afhankelijk-passief

Laagscoorders op deze schaal voelen zich vaak onzeker in een groep, stellen zich afhankelijk op tegenover anderen en gedragen zich passief in een groep. Laagscoorders zullen eerder doen wat anderen zeggen. Zij zijn minder dan de meeste andere kinderen geneigd om 'de baas te spelen', het voortouw te nemen en invloed uit te oefenen. Zij zullen zich eerder volgzaam opstellen en andere kinderen de leiding laten nemen. Hierbij dient opgemerkt te worden dat dominantie bij kinderen waarschijnlijk meer situatiegevoelig is dan bij volwassenen; in de ene situatie kan een kind zich dominant voelen en zich zo gedragen (bijvoorbeeld bij het buitenspelen) en in de andere situatie gedraagt het kind zich meer onderdanig (bijvoorbeeld in de schoolsituatie).

Narcisme (NA) C-klasse: 6 Kwalificatie: bovengemiddeld

De items van deze schaal meten vroege manifestaties van de persoonlijkheidsdimensie narcisme. Narcisten zijn sterk gedreven om hun zelfbeeld hoog te houden. Kinderen met een onrealistisch positief, opgeblazen, narcistisch zelfbeeld, die het gevoel hebben dat een bepaalde sociale gebeurtenis een bedreiging vormt voor hun ('opgeblazen') zelfbeeld, zijn geneigd zijn om boos en/of agressief te reageren als zelfregulatie strategieën aan om die bedreiging ongedaan te maken.

Narcistisch

Leerlingen met een hoge score op deze schaal hebben een sterke neiging tot zelfingenomenheid en grote zelfvoldaanheid. Dit betekent dat deze jongeren zichzelf meer centraal stellen, impulsiever zijn en minder oog hebben voor anderen en voor de sociale omgeving. Kinderen met hoge scores zijn niet per se tevreden met de persoon die ze zijn, maar vinden zich zelf wel beter dan anderen. Hun zelfwaardering is kwetsbaar en sterk afhankelijk van de oordelen van anderen. Ze zijn weinig empathisch en geneigd om anderen te gebruiken voor hun eigen doelen.

Niet-narcistisch

Laagscoorders op deze schaal hebben een normale behoefte aan waardering. Zelfwaardering varieert niet alleen in de mate waarin het hoog of laag is, maar ook in de mate waarin het robuust en oprecht is (versus kwetsbaar en opgeblazen). Laagscoorders zijn minder met zichzelf gepreoccupeerd en zijn minder snel gekrenkt.

Persoonlijkheidskenmerken: modellen en voorspellende factor bij pesten

Theoretische modellen

sociaal-interactionistisch model

Het sociaal-interactionistisch model is van de hand van Felson en Tedeschi (1993). Hoewel het oorspronkelijk bedoeld is om agressief gedrag te begrijpen, is het volgens Kowalski (2004) ook een ideaal kader om peestsituaties te verklaren. Het ziet agressief gedrag als handelingen met de intentie om iemand anders kwaad te doen of volgzzaamheid af te dwingen. Personen gaan dergelijke handelingen verrichten wanneer zij deze, in vergelijking met niet-agressieve handelingen, effectiever vinden in het verwezenlijken van hun doelen. Het agressief gedrag is dan ook instrumenteel gedrag waarbij een rationele afweging gemaakt wordt tussen de kosten en de baten ervan (Felson et al., 1993). Zo kwamen Bosworth en Espelage (1999 in Kowalski, 2004) in hun onderzoek tot de vaststelling dat kinderen gaan pesten wanneer zij weinig vertrouwen hebben in hun mogelijkheden om vredelievende middelen te gebruiken om conflicten op te lossen. Kinderen gaan pesten of anderen bedreigen omdat zij er niet van overtuigd zijn dat andere benaderingen hetzelfde resultaat zouden hebben. Het beoogde resultaat van het gebruik van agressie kan heel wat omvatten zoals bijvoorbeeld zichzelf beter laten voelen, indruk maken op bijstaanders, vergelding zoeken of het gedrag van andere kinderen doen veranderen volgens de verwachtingen van de aanvaller (Kowalski, 2004). Bij pesten is het vooral zo dat de pester het slachtoffer gaat gebruiken om zijn macht te demonstreren of volgzzaamheid af te dwingen (Felson et al., 1993).

sociaal-ecologisch model

Veel onderzoekers (Espelage & Swearer, 2003; Rodkin & Hodges, 2003; Smith, 2004; Swearer & Doll, 2001 en Vreeman & Carroll, 2007) juichen het sociaal-ecologisch model toe als het model bij uitstek om het fenomeen pesten te verklaren en interventies erop te baseren. Het sociaal-ecologisch model is gebaseerd op de theorie omtrent ecologische systemen van Bronfenbrenner (1979 in Espelage et al., 2003). Volgens dit model is pesten een ecologisch fenomeen dat ontstaat en zich ontwikkelt door de tijd als een resultaat van een complexe interactie tussen individuele kenmerken van de pester en het slachtoffer en inter-individuele variabelen. Individuele kenmerken worden gezamenlijk beïnvloed door verschillende ecologische contexten zoals leeftijdsgenoten, familie, scholen en de samenleving (Espelage et al., 2003; Swearer et al., 2001). Een peestsituatie ontstaat door de individuele kenmerken van de pester en/of slachtoffer en door het gedrag van de leeftijdsgenoten, leerkrachten en andere volwassenen en door bijvoorbeeld fysieke kenmerken van de speelplaats en familiale factoren. Het ecologisch model van pesten bekijkt dus de bijdrage van de individuele karakteristieken van het kind in interactie met de sociale context van het kind. Intra-psychische factoren en de sociale omgeving beïnvloeden elkaar wederzijds en bepalen zo de aard en voortgang van de interacties tussen de betrokken kinderen (Kowalski, 2004; Swearer et al., 2001). Meestal is deze voortgang escalerend van aard (Felson, 1992).

Gevolgen van (cyber)pesten

Uit een recent review over de effecten van klassiek pesten (Berger, 2007) blijkt dat heel wat studies aantonen dat pesten schade kan toebrengen aan de mentale gezondheid van het slachtoffer en de pester. Een ernstig gevolg voor het slachtoffer is dat chronisch pesten fataal kan eindigen door bijvoorbeeld zelfmoord. Slachtoffers kunnen daarnaast benauwdheid, angst en depressieve gevoelens ervaren, tot zelfs jaren lang na het pesten. Al bestaande problemen worden erdoor verergerd (Berger, 2007). Fekkes, Pijpers en Verloove-Vanhorick (2004) vonden een sterk verband tussen het gepest worden en een groot aantal psychosomatische klachten en gezondheidsklachten. Volgens Campbell (2005) voelen de slachtoffers zich bovendien minder sociaal vaardig en hebben grotere interpersoonlijke moeilijkheden in vergelijking met jongeren die niet gepest worden. Het is evenwel nog niet duidelijk of deze symptomen antecedenten of gevolgen zijn van het pesten.

Volgens onderzoek (Berger, 2007; Ybarra et al., 2004) blijkt tevens dat de pesters zelf nadelige gevolgen ondervinden van het pesten. Berger (2007) geeft aan dat pesters meer psychologische en fysieke problemen hebben dan andere kinderen omdat het pesten op den duur zelfvernietigend werkt: pesters riskeren meer kwetturen, verslavingen, delinquent gedrag, gevangenisstraffen en een grotere kans op zelfmoord. Fekkes et al. (2004) associëren deze problemen onder de pesters met een algemeen problematische leefstijl. Kinderen die immers op een jonge leeftijd agressief gedrag vertonen, hebben een grotere kans op latere leeftijd antisociaal en gewelddadig gedrag te vertonen.

Ybarra et al. (2004) voerden onderzoek uit naar de gevolgen van cyberpesten. Zij vonden dat 33% van de slachtoffers zich heel of zelfs ernstig van slag voelden na een voorval van online pesten. Zij geven aan dat de jongeren die betrokken zijn bij online pesten een grotere kans hebben problemen te moeten doorstaan op verschillende levensgebieden dan jongeren die niet betrokken zijn bij cyberpesten. Volgens Slonje et al. (2007) kunnen immers een aantal typische kenmerken van het online pesten een sterkere negatieve impact hebben in vergelijking met klassiek pesten. Volgens deze onderzoekers worden foto's en video's die via het internet verspreid worden en pesten via GSM gezien als ergere vormen van pesten in vergelijking met klassiek pesten.

Huesmann (2007) geeft ten slotte aan dat blootstelling aan geweld via elektronische media agressief gedrag bij kinderen op korte en lange termijn kan doen vermeerdere. De effectgrootte in het risico is zelfs even groot als andere factoren die gezien worden als publieke gezondheidsbedreigingen, zoals bijvoorbeeld het ontwikkelen van longkanker door het roken van sigaretten.

Persoonlijkheid en pesten

Barelds, Luteijn en Vervaeke (2004) geven aan dat de veronderstelde uiterlijke verschillen die aanleiding zouden geven tot het worden gepest, niet steeds empirisch ondersteund worden. Daarentegen dragen persoonlijkheidseigenschappen wel consistent bij aan pesten of gepest te worden. Pesters zijn volgens Olweus (1994 in Ybarra et al., 2004) over het algemeen agressief, niet alleen tegenover hun leeftijdsgenoten, maar ook tegenover volwassenen. Zij hebben een positiever beeld van geweld, zijn impulsiever en neigen minder empathisch te zijn in vergelijking met andere kinderen. Ze zijn ook van mening dat pesten gebruikt mag worden om macht en invloed te verwerven onder de leeftijdsgenoten en om dominantie te vertonen (Berger, 2007; Olweus 1999 in Smith, 2004). Recent onderzoek naar specifieke persoonlijkheidseigenschappen laat onder andere zien dat pesters hoog scoren op Eysencks psychoticisme-schaal (Center & Kemp, 2002; Slee & Rigby, 1993), extraversie (Andreou, 2000; Jackson, 2002; Tani, Greenman, Schneider & Fregoso, 2003) en neuroticisme (Jackson, 2002; Tani et al., 2003). Pesters scoren daarentegen laag op vriendelijkheid (Tani et al., 2003).

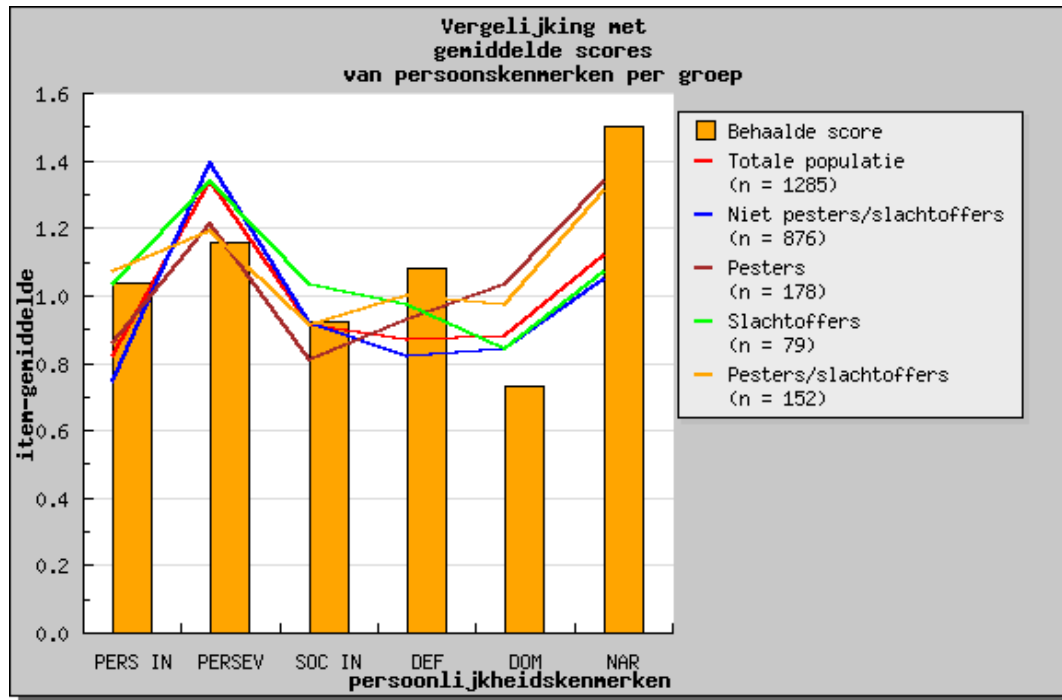
Uit veel onderzoek naar (klassiek, gewoon) pesten blijkt dat **pesters** hoger scoren op de dimensies persoonlijke inadequatie, defensiviteit/afstandelijkheid en dominantie en lager op perseverantie in vergelijking met kinderen die niet pesten en dat **slachtoffers** hoger scoren op persoonlijke inadequatie, sociale inadequatie en defensiviteit/afstandelijkheid in vergelijking met kinderen die niet gepest worden.

Leerlingen die hoog scoren op narcisme hebben een sterke neiging tot zelfingenomenheid en grote zelfvoldaanheid. Dit betekent dat deze jongeren zichzelf meer centraal stellen, impulsiever zijn en minder oog hebben voor anderen en voor de sociale omgeving.

Soms wordt er bij pesters een hoge zelfwaardering gevonden, soms echter het tegenovergestelde. Baumeister, Bushman en Campbell (2000) geven aan dat het recentere construct **narcisme** of een narcistisch zelfbeeld, in vergelijking met zelfwaardering, een betere voorspeller is van agressie. Narcisme houdt in dat mensen grootse opvattingen over hun persoonlijke superioriteit hebben, een lage empathie tegenover anderen vertonen, fantasieën over persoonlijke belangrijkheid koesteren en kunnen begrijpen. Narcisme kan vervolgens gelinkt worden aan agressie wanneer de narcist iemand tegenkomt die deze heel positieve zelfwaardering betwijfelt of betwist. Empirisch onderzoek (Baumeister et al., 2000; Salmivalli, 2001; Salmivalli, Kaukiainen, Kaistaniemi & Lagerspetz, 1999; Washburn et al., 2004) toont aan dat narcistische kenmerken positief gecorreleerd zijn met het voorkomen van agressie, zoals bijvoorbeeld bij pesters. Narcisme kan dan ook begrepen worden als een risicofactor die kan bijdragen aan het voorkomen van agressie wanneer dit positief zelfbeeld door iemand anders in gevaar wordt gebracht. Die agressie heeft dan de bedoeling dit positief zelfbeeld te beschermen en handhaven.

Uit onderzoek blijkt dat slachtoffers een lage zelfwaardering hebben (Andreou, 2000; Haynie et al., 2001; Wolke et al., 2000), hoog scoren op Eysencks introversie-schaal (Slee et al., 1993), en neuroticisme (Tani et al., 2003). Zij scoren daarnaast ook laag op vriendelijkheid, zijn minder vastberaden en wilskrachtig (Tani et al., 2003). Volgens Ybarra et al. (2004) zijn deze jongeren angstig, gevoelig, voorzichtig en reageren ze op agressie door zich terug te trekken uit de situatie. Ze zijn tevens eenzamer en voelen zich meer uitgesloten dan jongeren die niet gepest worden. Slachtoffers kunnen in hun dagelijks leven niet voldoen aan bepaalde verwachtingen of overtreden soms sociale regels. Dit kan voor anderen een motivatie betekenen om hen aan te vallen. Mensen die bijvoorbeeld emotioneel 'down' zijn of slechte schoolresultaten halen, veel huilen of klagen kunnen afkeer en boosheid ontlokken van anderen. Zij riskeren dan een interpersoonlijke confrontatie en dus 'aangevallen' te worden. Hoewel het gedrag van het slachtoffer niet agressief van aard is, nodigt dit uit tot afkeuring en tot het belachelijk gemaakt worden. (Schreck, Burek, Stewart & Miller, 2007).

Uit onderzoek (Haynie et al., 2001) blijkt ten slotte dat pesters/slachtoffers ook heel goed te onderscheiden zijn van de andere rollen. Volgens Berger (2007) hanteren pesters/slachtoffers, in tegenstelling tot pesters, reactief geweld. Zij reageren impulsief en gewelddadig op een werkelijke aanval maar ook op een zelfs ingebeelde aanval. De aanval kan immers ook onschuldig, accidenteel of ietwat ambigu zijn. Hun psychosociaal functioneren is het minst optimaal ten opzichte van pesters en slachtoffers (Haynie et al., 2001), ze hebben een lagere zelfwaardering (Andreou, 2000; Haynie et al., 2001) en meer depressieve symptomen (Haynie et al., 2001) in vergelijking met de slachtoffers en pesters. Zij worstelen met de grootste psycho-sociale uitdagingen (Ybarra et al., 2004) en vertonen ook een hoge mate van neuroticisme en psychoticisme (Mynard & Joseph, 1997).

Persoonlijkheid en cyberpesten

Uit Nederlands onderzoek onder adolescenten (Dehue et al., 2008; Qrius, 2005 in de Ruiters et al., 2007; TNS NIPO, 2006 in de Ruiters et al., 2007) bleek dat gemiddeld 16 tot 30% aangaf wel eens online te pesten. Dehue et al. (2008) stelden vast dat ongeveer 3% zelf pestte via SMS. Anoniem een e-mail versturen, schelden, ongevraagd iemands foto op internet zetten, roddelen en negeren bleken de meest voorkomende vormen van pesten via internet of SMS. Iemand met opzet een virus toesturen en iemand bedreigen kwamen het minst voor (Dehue et al., 2008; IVO, 2006 en 2007 in de Ruiters et al., 2007; Qrius, 2005 in de Ruiters et al., 2007; TNS NIPO, 2006 in de Ruiters et al., 2007).

Naar de karakteristieken van cyberpesters en -slachtoffers is nog maar weinig onderzoek werd gedaan. Wat erover bekend is, is grotendeels afkomstig van een onderzoek van Ybarra et al. (2004). Hieruit blijkt dat cyberpesters een slechte emotionele band met hun opvoeders hebben, meer delinquent gedrag en symptomen van depressiviteit vertonen en dat ze vaker in de week het internet gebruiken dan niet-pesters. Jongeren die meer psychosociale moeilijkheden ervaren, lijken meer kans te hebben om een pestkop te worden. Cyberpesters/cyberslachtoffers vertonen in het algemeen dezelfde kenmerken. Ongeveer de helft van de cyberpesters/cyberslachtoffers was tevens een slachtoffer van klassiek pesten. Wat betreft de cyberslachtoffers vonden Ybarra et al. (2004) dat velen ervan ook doelwit was van klassieke pesterijen. Incidenteel onderzoek wijst er voorts op dat persoonskenmerken slechts een bescheiden voorspellende waarde hebben bij zowel cyberpesten als het slachtoffer zijn van cyberpesten. **Dominantie, narcisme en perseverantie** zijn de persoonskenmerken die een duidelijk effect hebben op het cyberpesten. Hoe dominant, narcistisch en minder volhardend de jongeren zijn, hoe meer zij zullen cyberpesten. Deze bevindingen komen overeen met de algemene beschrijving van klassieke pesters (Barelds et al., 2004; Olweus, 1994 in Ybarra et al., 2004) dat ze dominant zijn dan niet-pesters. Daarnaast toonde ook ander onderzoek (Barry et al., 2003; Donnellan et al., 2005; Salmivalli et al., 1999; Washburn et al., 2004) aan dat pesters duidelijk hogere scores op narcisme dan niet-agressieve jongeren. In het onderzoek van Barelds et al. (2004) scoren de pesters lager op volharding dan kinderen die niet pesten. Dit betekent dat pesters een negatieve taakopvatting en weinig doorzettingsvermogen hebben en dat ze weinig geconcentreerd en slordig aan hun school- en huistaken werken. Dit stemt overeen met de algemene beschrijving dat ze vaak impulsief zijn (Luteijn et al., 2005).

Inadequaat en dominantie hebben een effect op het slachtoffer zijn van cyberpesten. Naarmate jongeren inadequater en minder dominant zijn, zullen zij meer het slachtoffer zijn van cyberpesten. De slachtoffers zijn inadequater dan de jongeren die met cyberpesten niets te maken hebben. Dit betekent dat de slachtoffers zich meer gespannen, (faal)angstiger, somberder en bezorgder voelen dan de jongeren die niets met cyberpesten te maken hebben. Slachtoffers zijn emotioneel instabieler zijn, hetgeen overeenkomt met eerder onderzoek (Tani et al., 2003). Deze bevinding sluit goed aan bij het algemene beeld van slachtoffers van klassiek pestgedrag. Gepeste kinderen zijn angstig en onzeker, gevoelig en rustig en hebben een lage zelfwaardering (Olweus, 1993 in Barelds et al., 2004).

Binnen onderzoek naar cyberpesten (Vandebosch et al., 2006; Ybarra et al., 2006 in Wolak et al., 2007) werd vastgesteld dat jongeren die systematisch het slachtoffer worden van cyberpesten, hun sociale vaardigheden en populariteit niet hoog inschatten. Cyberpesters daarentegen vinden van zichzelf dat ze makkelijk sociale contacten leggen en het leuk vinden deze te onderhouden (Luteijn et al., 2005) en zichzelf daar dus beter in vinden dan de slachtoffers en de jongeren die niet pesten. De cyberpesters en de slachtoffers zijn, in vergelijking met de groep die niets met cyberpesten te maken heeft, significant recalcitranter. Deze bevinding sluit aan bij het onderzoek van Barelds et al. (2004) waarin geconcludeerd werd dat de klassieke pesters en slachtoffers recalcitranter zijn dan de kinderen die niet pesten of gepest worden.

De groep die zowel pest als slachtoffer is, zorgt voor een grote diversiteit in persoonlijkheidskenmerken onder de beide andere groepen (cyberpesters en slachtoffers). Dit kan mogelijk verklaren dat de slachtoffers niet meer of minder narcistisch te zijn dan de jongeren die niets met cyberpesten te maken hebben. De slachtoffers bleken wel minder narcistisch te zijn dan de pesters en de pesters/slachtoffers, terwijl deze laatste groep juist meer narcistischer is dan de groep die niets met cyberpesten te maken heeft. De pesters/slachtoffers zijn ook significant dominantanter dan de groep die niets met cyberpesten te maken heeft. Daarnaast zijn ze significant inadequater dan de pesters en significant minder volhardend, dominantanter en narcistischer dan de slachtoffers. Zij scoren, in vergelijking met de andere groepen, het hoogst op inadequatie en recalcitrantie en scoren het laagst op volharding. Dit betekent dat ze zich gespannen, (faal)angstig, somber, (over)gevoelig, onzeker en vaak neerslachtig voelen en dat ze vaak anderen wantrouwen en zich vijandig gedragen. Deze bevindingen geven aan dat het psychosociaal functioneren van pesters/slachtoffers het minst optimaal is (Card & Little, 2006; Haynie et al., 2001; Wolke et al., 2000; Ybarra & Mitchell, 2004).

Conclusie

Als theoretisch raamwerk werd voor het sociaal-interactionistisch en sociaal-ecologisch model gekozen. Hierin wordt verondersteld dat zowel individuele als interindividuele kenmerken en hun interactie een voorspellende bijdrage leveren in het cyberpesten of het slachtoffer hiervan worden. Geconcludeerd kan worden dat de persoonskenmerken, ten opzichte van bepaalde achtergrondkenmerken, slechts een bescheiden voorspellende waarde hebben. Persoonlijkheidskenmerken blijken dus maar ten dele een rol te spelen bij zowel cyberpesten als het slachtoffer zijn van cyberpesten. Dominantie, narcisme en volharding zijn de persoonskenmerken die een duidelijk effect hebben op het cyberpesten. Hoe dominantanter, narcistischer en minder volhardend de jongeren zijn, hoe meer zij zullen cyberpesten. Inadequatie en dominantie hebben een effect op het slachtoffer zijn van cyberpesten. Naarmate jongeren inadequater en minder dominant zijn, zullen zij meer het slachtoffer zijn van cyberpesten. Dit beeld van de pester en het slachtoffer ligt in de lijn van het sociaal-interactionistisch en sociaal-ecologisch model waarin de pester het slachtoffer gaat gebruiken om zijn macht te demonstreren of volgzzaamheid af te dwingen.